

UCHWAŁA NR XXX/115/17
RADY MIASTA WYSOKIE MAZOWIECKIE

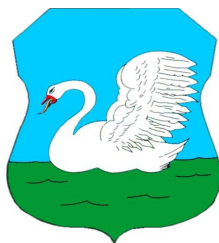
z dnia 7 lutego 2017 roku

**w sprawie przyjęcia Programu Aktywności Lokalnej dla Miasta Wysokie Mazowieckie
na lata 2017-2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 t.j. z późn. zm.), w związku z art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 t.j. z późn. zm.), Rada Miasta Wysokie Mazowieckie uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się lokalny program pomocy społecznej pod nazwą „ Program Aktywności Lokalnej dla Miasta Wysokie Mazowieckie na lata 2017-2020”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Wysokie Mazowieckie.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Józef Sokolik

**PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ
DLA MIASTA WYSOKIE MAZOWIECKIE
NA LATA 2017-2020**

Opracowanie: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem

I. WPROWADZENIE

Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu jest jednym z podstawowych celów polityki społecznej prowadzonej przez rząd we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu jest możliwe dzięki budowie systemu aktywnej integracji. Jednym z narzędzi służących realizacji działań na rzecz aktywizacji społecznej jest tworzenie i wdrażanie Programów Aktywności Lokalnej (PAL). Program Aktywności Lokalnej to szereg działań realizowanych na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej. Podstawą prawną Programu Aktywności Lokalnej jest art. 110 ust. 10 lub art. 112 ust. 13 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym rada gminy biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie pomocy społecznej, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

Program Aktywności Lokalnej (PAL) dla miasta Wysokie Mazowieckie na lata 2017 – 2020 stanowi jeden z elementów realizacji głównego celu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Wysokie Mazowieckie na lata 2016 – 2025 jakim jest: poprawa jakości i warunków życia mieszkańców miasta zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich integracja z pozostałymi mieszkańcami miasta.

Program pozwoli na realizację działań umożliwiających udzielenie indywidualnym osobom oraz ich rodzinom pomocy w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych w miejscu zamieszkania lub w miejscu pracy, w samoorganizowaniu się i podejmowaniu przez nich wspólnych inicjatyw i przedsięwzięć w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej.

Kluczowym wyzwaniem PAL jest realizowanie polityki społecznej poprzez aktywizowanie lokalnej społeczności miasta Wysokie Mazowieckie ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i tym samym przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego. Zjawisko to prowadzi bowiem do braku lub ograniczenia możliwości uczestnictwa i dostępu do instytucji publicznych i rynku pracy, pełnienia ról społecznych, korzystania z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenia zasobów i zdobywania dochodów w godny sposób. Główne działania zapobiegające wykluczeniu społecznemu realizowane będą poprzez instrumenty aktywnej integracji między innymi o charakterze społecznym, zawodowym, edukacyjnym i zdrowotnym.

Ponadto realizacja Programu Aktywności Lokalnej pozwoli na rozszerzenie oferty pomocy społecznej i rozpropagowanie informacji na ten temat. Wpłynie również na stworzenie pozytywnego wizerunku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, dzięki czemu nie będzie on

postrzegany wyłącznie jako instytucja zaspokajająca materialne potrzeby wąskiej grupy indywidualnych klientów, lecz również jako jednostka inicjująca działania skierowane na rozwój lokalny definiowany jako proces rozwiązywania lokalnych problemów i zaspokajania indywidualnych oraz zbiorowych potrzeb, przy aktywnym zaangażowaniu mieszkańców. Przy wykorzystaniu istniejących sił i zasobów Ośrodek stanie się centrum współpracy i partnerstwa ukierunkowanym na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych.

Program Aktywności Lokalnej dla Miasta Wysokie Mazowieckie przedstawia kompleksowe podejście do rozwiązywania najbardziej newralgicznych problemów społecznych; posłuży on do opracowania i realizacji programów i projektów, w ramach których będą osiągnane cele Programu.

PAL będzie służył opracowaniu i realizacji projektów aktywności lokalnej skierowanych do osób dorosłych oraz do dzieci i młodzieży w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014 – 2020 dofinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi Priorytetowej IX. Rozwój Lokalny, Działania 9.1 Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego. Głównym celem Programu Aktywności Lokalnej jest praca z osobami dorosłymi oraz młodzieżą - znajdującymi się w niekorzystnym położeniu, wykluczonymi społecznie lub zagrożonymi tym zjawiskiem.

Przyjęte w Programie koncepcje i kierunki działań są zgodne z założeniami wynikającymi z dokumentów strategicznych krajowych, wojewódzkich, gminnych:

- Strategii Rozwoju Kraju 2020;
- Narodowej Strategii Integracji Społecznej dla Polski;
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020;
- Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020;
- Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020;
- Lokalnej Strategii Rozwoju 2014 – 2020;
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wysokie Mazowieckie na lata 2016 – 2025;
- Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie na lata 2016-2022.

Program Aktywności Lokalnej będzie realizowany zgodnie z zasadą pomocniczości przy udziale środków własnych samorządu i finansowania zewnętrznego, w tym ze środków budżetu państwa i funduszy unijnych. Nieodzowna więc jest korelacja Programu z kierunkami strategicznymi określonymi w dokumentach rządowych i wspólnotowych:

- Strategia Europa 2020;
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego;
- Instrument terytorialny Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność.

Głównym wyzwaniem Programu Aktywności Lokalnej dla miasta Wysokie Mazowieckie jest aktywizacja społeczności lokalnych (zarówno dorosłych, jak dzieci i młodzieży) do podejmowania działań sprzyjających rewitalizacji społecznej i kształtowaniu kapitału społecznego oraz odbudowywanie i wzmacnianie więzi społecznych, w celu wzmocnienia tożsamości lokalnej oraz wzrostu społecznego zaufania. Dzięki współodpowiedzialności lokalnych społeczności możliwe jest uzyskanie bardziej skoncentrowanych i trwałych efektów. Narzędziem do realizacji powyższego założenia jest Program Aktywności Lokalnej, który zakłada wspólne działania lokalnych podmiotów na rzecz uaktywnienia i pobudzenia potencjału grup oraz społeczności lokalnych, a także ich włączenie w życie społeczne, w tym powrót na rynek pracy.

II. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OBJĘTEGO WSPARCIEM

Wysokie Mazowieckie położone jest w województwie podlaskim na Wysoczyźnie Wysokomazowieckiej, nad rzeką Brok. Miasto usytuowane jest pomiędzy gminami: Wysokie Mazowieckie, Sokoły i Szepietowo a jego powierzchnia zajmuje 15,4 ha. Położone jest na obszarze Zielonych Płuc Polski. Oprócz funkcji gospodarczych spełnia funkcje administracyjne i usługowe dla kilku gmin gdyż jest miastem o randze powiatu.

Miasto Wysokie Mazowieckie znajduje się w regionie północnej części Podlasia; usytuowane jest przy drodze Zambrów – Wysokie Mazowieckie – Białystok, w odległości 50 km od Białegostoku, 120 km od Warszawy i 100 km od wschodniej granicy.

Według danych Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie, na dzień 31 grudnia 2015 r. na terenie miasta zamieszkiwało 5020 kobiet i 4570 mężczyzn co stanowiło 9590 osób, w tym;

- dzieci młodzież do 18 roku życia - 1949,
- osoby w wieku od 19 do 60/65 lat - 6167
- osoby powyżej 60/65lat – 1474

Statystykę mieszkańców według wieku i płci na dzień 31 grudnia 2015 r. przedstawia tabela poniżej.

Tabela 1. Struktura ludności mieszkańców miasta Wysokie Mazowieckie

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0-2	137	163	300
3	61	59	120
4-5	114	107	221
6	63	54	117
7	8	54	122
8-12	241	220	461
13-15	154	128	282
16-17	102	119	221
18	49	56	105
19-65	3147	0	3147
19-60	0	3020	3020
> 65	434	0	434
> 60	0	1040	1040
ogółem	4570	5020	9590

Źródło: Dane z ewidencji ludności Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie.

Zmiany w zasobach ludzkich Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie przedstawiają poniższe zestawienia.

Tabela 2. Liczba ludności miasta Wysokie Mazowieckie w latach 2013- 2015

	Stan na dzień 31 grudnia 2013r.	Stan na dzień 31 grudnia 2014 r.	Stan na dzień 31 grudnia 2015r.
Liczba ludności	9686	9688	9590
mężczyźni	4766	4763	4570
kobiety	4920	4925	5020

Źródło: Dane Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie.

W 2015r. utrzymywał się dodatni przyrost naturalny, który wyniósł +30 (zmarło 73 mieszkańców miasta a urodziło się 103 dzieci). W mieście Wysokie Mazowieckie odbyło się łącznie 67 ślubów – 49 konkordatowych i 18 cywilnych. W porównaniu do roku poprzedniego, ogólna liczba mieszkańców zmniejszyła się o 98 osób – według stanu na dzień 31 grudnia 2014r. liczba mieszkańców wynosiła 9688 osób.

W 2014r. również utrzymywał się dodatni przyrost naturalny i wyniósł +33 (zmarło 86 mieszkańców a urodziło się 119 dzieci). Według danych Urzędu Stanu Cywilnego w mieście Wysokie Mazowieckie odbyło się łącznie 89 ślubów – 64 konkordatowych i 25 cywilnych. (źródło: dane statystyczne Urzędu Stanu Cywilnego i Urzędu Miasta w Wysokiem Mazowieckiem)

Na dzień 31 grudnia 2015 r. stopa bezrobocia dla województwa podlaskiego wynosiła 11,8 %. Bezrobocie rejestrowane w Wysokiem Mazowieckiem w 2015 r. wyniosło 8,4% (7,6% - wśród kobiet i 9,2% wśród mężczyzn). Jest to znacznie mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego województwa podlaskiego oraz znacznie mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski tj.9,7%. (źródło: Polska w Liczbach).

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wysokie Mazowieckie na lata 2016-2025 bezrobocie zostało wskazane jako jeden z istotnych problemów występujących na terenie miasta. Jego przyczyn należy upatrywać między innymi w niskim poziomie wykształcenia, braku odpowiednich kwalifikacji zawodowych, wieku i płci oraz stanie zdrowia. Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wskazują, że bezrobocie jest jednym z najczęstszych powodów przyznawania pomocy mieszkańcom miasta Wysokie Mazowieckie. Zjawisko bezrobocia, ze względu na to, że jest ono powodem narastania kolejnych problemów społecznych, wymaga szczególnej uwagi oraz interwencji.

Tabela 3. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP oraz podopiecznych MOPS otrzymujących świadczenia z tytułu bezrobocia

Rok	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Wysokie	Liczba osób otrzymujących świadczenie finansowe z MOPS z powodu „ bezrobocia"

	Mazowieckie	
2013	486	92
2014	381	72
2015	383	82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS oraz danych PUP Wysokie Mazowieckie

Spśród aktywnych zawodowo mieszkańców miasta Wysokie Mazowieckie 63,6 % pracuje w sektorze rolniczym, 14,7 % w przemyśle i budownictwie, a 9,2% w sektorze usługowym oraz 9,2 % w sektorze finansowym. Miasto Wysokie Mazowieckie jest miastem o charakterze typowo rolniczym i nie posiada na swoim terytorium zbyt wielu zakładów produkcyjnych. Wśród typu gospodarstw rolnych przeważają gospodarstwa pracownicze i pracowniczko - rolnicze. Gospodarstwa typowo rolnicze stanowią 15 % ogólnej liczby gospodarstw, znaczna ich ilość prowadzi produkcję na rynek. Wysoki poziom rolnictwa w rejonie wpłynął na rozwój przemysłu rolno-spożywczego. Jednak przetwórstwo rolno-spożywcze na terenie miasta w zakresie ilości branż jest słabo rozwinięte. Największym zakładem w mieście jest Spółdzielnia Mleczarska „Mlekovita”, która zajmuje się przetwórstwem mleka z regionu. Zakład ten po dostosowaniu do reguł rynkowych, stał się w swej branży wiodącą jednostką w skali kraju. Zakład zatrudnia ponad 1000 osób. Jest to jedno z najnowocześniejszych i największych przedsiębiorstw tej branży w Polsce. Znaczna część produkcji „Mlekovity” jest eksportowana na rynki Unii Europejskiej oraz rynki wschodnie. Na terenie miasta rynek przedsiębiorców jest bardzo zróżnicowany. Ważną funkcją pełnią zakłady działające w zakresie gospodarki komunalnej:

- Zakład Wodociągów Kanalizacji i Energetyki Ciepłej sp. z o.o.,
- Oczyszczalnia Ścieków,
- Kotłownia miejska.

Do największych zakładów przemysłowych i usługowych zlokalizowanych na terenie miasta poza spółdzielnią mleczarską „Mlekovita” jest:

- Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe WODMEL;
- Zakład Produkcji Narzędzi Gospodarczych – firma Romanowski;
- Baza Transportowa Spółdzielni Mleczarskiej „Mlekovita”;
- Przedsiębiorstwo Robót Drogowo – Mostowych „TRAKT” ;
- Hurtownia sprzętu rolniczego i maszyn rolniczych EDMASZ;
- Zakład napraw samochodów i handel samochodami.

Miasto Wysokie Mazowieckie jest jednym z bezpieczniejszych miast powiatu wysokomazowieckiego. Na terenie miasta w 2015 r. odnotowano 94 przestępstwa, co stanowi 15,35% w skali powiatu wysokomazowieckiego. Ponadto, w związku z podejrzeniem stosowania przemocy w rodzinie w 2015r. zostało wszczętych 37 procedur „Niebieska Karta A”. (źródło: *Polska w Liczbach, Zespół Interdyscyplinarny Miasta Wysokie Mazowieckie*)

Spośród ogólnej liczby mieszkańców miasta Wysokie Mazowieckie (9590 osób); w 2015 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej objął pomocą w różnych formach 119 rodzin, w tym 282 osoby. Na przestrzeni lat 2013-2015 liczba osób korzystających ze wsparcia Ośrodka ulega nieznacznym wahaniom.

Tabela 4. Liczba osób objętych pomocą społeczną w mieście Wysokie Mazowieckie

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2013	122	313
2014	112	279
2015	119	282

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

Dominującą formą wsparcia jest pomoc w postaci pracy socjalnej, która szczególnie wzrosła w 2015 roku. Pomoc w postaci pracy socjalnej jest ważną i niezbędną formą pracy z osobami i rodzinami. Należy rozwijać tę formę wsparcia uwzględniając indywidualne potrzeby osób wymagających pomocy.

Tabela 5. Liczba osób objętych pracą socjalną w mieście Wysokie Mazowieckie

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2013	114	298
2014	112	279
2015	148	297

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

Osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej kwalifikowane są do objęcia wsparciem zgodnie z art.7 ustawy o pomocy społecznej, określającym przesłanki co do udzielenia pomocy. Powody korzystania z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej obrazuje tabela poniżej; gdzie w formie liczbowej przedstawiono główne powody dysfunkcji osób lub rodzin, kwalifikujące do objęcia wsparciem.

Tabela 6. Powody przyznania pomocy klientom MOPS w latach 2013-2015

Powody przyznania pomocy klientom	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
-----------------------------------	----------	----------	----------

MOPS			
ubóstwo	67	56	57
sieroctwo	0	0	0
bezdomność	1*	1*	0
bezrobocie	92	72	82
niepełnosprawność	34	42	42
długotrwała lub ciężka choroba	22	22	27
przemoc w rodzinie	0	0	0
potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	6	8	8
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	21	27	21
trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0
alkoholizmu	33	29	29
narkomanii	0	1	1
zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej	0	0	0
klęski żywiołowej lub ekologicznej	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS z OZPS

* dane dotyczą osoby bezdomnej zamieszkałej na terenie innej gminy, gdyż zgodnie z art. 101 ust.2 u.o.p.s. „, w przypadku osoby bezdomnej właściwą miejscowo jest gmina ostatniego miejsca zameldowania tej osoby na pobyt stały”

Najczęściej występującą przyczyną, dla której mieszkańcy miasta Wysokie Mazowieckie w 2015 r. wnioskowali o wsparcie z systemu pomocy społecznej było bezrobocie (82 rodziny) z czym ściśle wiąże się problem ubóstwa (57 rodzin) Kolejnym powodem przyznawania pomocy są rodziny, w których są osoby z niepełnosprawnością (42 rodziny). Trzecim co do wielkości powodem udzielenia pomocy są osoby z problemem alkoholowym (29 rodzin) i długotrwałą lub ciężką chorobą jednego z członków rodziny (27 rodzin). Dość często udzielano wsparcia rodzinom, w których występuje problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (21 rodzin). Rzeczywista skala występowania poszczególnych problemów społecznych będących przyczyną występowania danych osób lub rodzin nie jest jednak możliwa do oszacowania. Wiele z niekorzystnych zjawisk społecznych pozostaje ukryta. Dotyczy to w szczególności problemu przemocy w rodzinie, której skala występowania może być wyższa od

oficjalnych statystyk. Wynika to z trudności w rozpoznawaniu przemocy domowej, ponieważ ofiary przemocy rzadko zwracają się o pomoc lub interwencję.

III. DIAGNOZA SPOŁECZNA

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy.

Przygotowując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Miasta Wysokie Mazowieckie na lata 2016-2025 w badaniu zastosowano metodę ankietową. Analizą objęto mieszkańców miasta Wysokie Mazowieckie. Rozdano 130 ankiet, uzyskując zwrot na poziomie 104 wypełnionych, co świadczy o dużym zainteresowaniu środowiska lokalnego oraz zaangażowaniu w działania prowadzone na terenie miasta. Z analizowanych ankiet wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Biorąc pod uwagę analizę problemów i potrzeb mieszkańców miasta Wysokie Mazowieckie na podstawie danych pierwotnych pochodzących z ankiet i wtórnych (dane własne ośrodka: sprawozdania, ocena zasobów pomocy społecznej) sporządzono diagnozę społeczną. Wyniki badań przeprowadzonych z mieszkańcami miasta dostarczyły następujących informacji odnośnie obszarów problemowych:

Tabela 7. Występowanie problemów społecznych w mieście Wysokie Mazowieckie

Problem społeczny	Liczebność
Bezrobocie	55
Ubóstwo	25
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	12
Niezaradność życiowa	38
Długotrwała lub ciężka choroba	9
Niepętnosprawność	4
Brak mieszkań	18
Problemy ludzi starszych	15
Alkoholizm	53
Narkomania	2
Wielodzietność	5
Samotne wychowywanie dzieci	15
Bezdomność	4
Przemoc w rodzinie	14
Brak poczucia bezpieczeństwa	5

Źródło: Opracowanie własne.

Badania pokazały, iż najczęściej wskazywanymi problemami społecznymi są: bezrobocie lub brak możliwości zatrudnienia, alkoholizm, zła sytuacja zdrowotna osób lub członków rodzin – długotrwała choroba i niepełnosprawność, niezaradność życiowa, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w szczególności w rodzinach wielodzietnych i niepełnych oraz ubóstwo.

Zdaniem ankietowanych mieszkańców najliczniejszą grupę odbiorców świadczeń pomocy społecznej stanowią rodziny, w których przyczyn ubóstwa należy doszukiwać się w: bezrobociu, uzależnieniach, dziedziczeniu ubóstwa, bezradności i rozpadzie rodziny.

Tabela 8. Powody popadania w ubóstwo rodzin i osób z terenu miasta.

Powód	Liczebność
Bezrobocie	47
Niepełnosprawność	8
Dziedziczenie ubóstwa	21
Choroby	4
Wyuczona bezradność	19
Uzależnienia	38
Niedostosowanie społeczne	11
Wielodzietność	5
Rozpad rodziny	15

Źródło: Opracowanie własne.

Według ankietowanych mieszkańców, obszary wykluczenia społecznego najbardziej dotyczą osoby uzależnione od alkoholu i długotrwale bezrobotne, osoby starsze, niepełnosprawne itd.

Tabela 9. Obszary wykluczenia społecznego.

Obszar	Liczebność
Dzieci i młodzież	7
Uzależnieni od alkoholu	53
Długotrwale bezrobotni	26
Osoby bezdomne	15
Osoby niepełnosprawne	15
Osoby starsze	16
Rodziny mające trudności opiek.-wych.	7
Rodziny wielodzietne	4
Osoby opuszczające plac. opiek.-wych.	1
Osoby opuszczające zakłady karne	13
Uzależnieni od narkotyków	15

Źródło: Opracowanie własne.

Działania w ramach Programu będą kierowane na wzmocnienie osób i rodzin w zakresie funkcjonowania w codziennym życiu poprzez pobudzanie aktywności do pokonywania problemów życiowych.

Nieodzownym jest zaplanowanie wsparcia uwzględniającego przeciwdziałanie bezrobociu - podniesienie bądź zdobycie kompetencji i kwalifikacji zawodowych, wyposażenie w umiejętności pożądane na rynku pracy.

Pożądanym staje się podjęcie działań w kierunku wyeliminowania lub złagodzenia barier zdrowotnych utrudniających funkcjonowanie w społeczeństwie bądź powodujących oddalenie od rynku pracy.

Należy uwzględnić jako priorytetowe, zaplanowanie systemu działań w kierunku wsparcia rodziny w szczególności rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych uwzględniając potrzeby dzieci i młodzieży.

Istotnym jest, aby osoby i rodziny zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym zostały objęte kompleksowym wsparciem ukierunkowanym na podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia tych osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem lokalnym.

Konieczna jest indywidualna pomoc i wsparcie ze strony powołanych w tym celu instytucji i organizacji. Należy jednak podkreślić, iż nawet najlepiej zorganizowana pomoc nie zapobiegnie wykluczeniu społecznemu bez zwiększenia aktywności osób wykluczonych i włączenia w proces naprawczy ich samych oraz społeczności lokalnej, w której żyją.

Realizowane w tym zakresie przedsięwzięcia będą ukierunkowane na organizowanie społeczności lokalnych poprzez edukację społeczną, inicjowanie ruchów samopomocowych, zachęcanie mieszkańców do udziału w lokalnych inicjatywach, promowanie działań wolontarystycznych, rozwijanie kontaktów między różnymi grupami oraz budowanie pozytywnych relacji między członkami społeczności.

IV. ODBIORCY PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

Identyfikacja profilu społecznego środowiska lokalnego oraz osób objętych działaniami PAL dokonana została w oparciu o wyniki diagnozy problemów społecznych, jak również poprzez rozpoznanie potrzeb w terenie.

Działania w ramach Programu Aktywności Lokalnej będą skierowane do mieszkańców miasta Wysokie Mazowieckie - członków społeczności lokalnej, w szczególności do osób lub rodzin (w

tym do młodzieży) zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Programem będą objęte dwa rodzaje społeczności:

- Społeczność lokalna terytorialna, w której podstawowym wyróżnikiem jest łączące mieszkańców terytorium zamieszkania, o określonym obszarze (społeczność lokalna: osiedle, dzielnica itp.).
- Społeczność lokalna kategoriałna – środowiska osób o podobnych potrzebach, problemach, dysfunkcjach, ograniczeniach (osoby bezrobotne, osoby nie pozostające w zatrudnieniu, osoby długotrwale chore, osoby lub rodziny z niepełnosprawnością, rodziny wielodzietne, rodziny niepełne itp.).

Adresatami Programu są osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym oraz otoczenie tych osób – wszystkie osoby z najbliższego środowiska, w tym młodzież, których udział jest niezbędny dla skutecznego wsparcia osób z grup defaworyzowanych.

Odbiorcami działań są w szczególności osoby i rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej – osoby bezrobotne, osoby długotrwale chore, osoby z niepełnosprawnością, rodziny w których występuje bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w szczególności rodziny wielodzietne i niepełne.

Wsparciem w programie zostaną objęte głównie osoby wymagające szczególnego zaangażowania ze względu na ograniczoną samodzielność: osoby z niepełnosprawnością, dzieci, młodzież, a także osoby starsze.

Zgodnie z diagnozą społeczną i rozeznaniem potrzeb w terenie, działania Programu skierowane będą również do innych grup i środowisk funkcjonujących na terenie miasta wysokie Mazowieckie, które ze względu na stopień problemów, jak też i specyfikę profilu społecznego będą zaliczane do grup lub środowisk defaworyzowanych wymagających wsparcia, a których potrzeba włączenia w proces działań aktywnej integracji wyniknie w trakcie realizacji PAL.

V. CELE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

Głównym celem Programu Aktywności Lokalnej dla Miasta Wysokie Mazowieckie jest zwiększenie aktywności oraz integracji lokalnej społeczności, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym; osiągnięta poprzez eliminację czynników prowadzących do wykluczenia społecznego; nakierowana na rozwiązywanie problemów lokalnych i tym samym przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, przy aktywnym włączeniu członków lokalnej społeczności.

Cele szczegółowe PAL:

Cel I: Wzrost poziomu integracji społecznej, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych (w tym młodzieży), a tym samym zmniejszenie obszaru wykluczenia społecznego,

Cel II: Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia społecznego, w tym także rynku pracy oraz zwiększenia ich potencjału rozwojowego,

Cel III: Zwiększenie aktywności mieszkańców (w tym młodzieży) oraz ich świadomości obywatelskiej, aktywizacja społeczności do samopomocy.

VI. KIERUNKI DZIAŁAŃ PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

Właściwe ukierunkowanie działań prowadzonych w procesie realizacji Programu umożliwi osiągnięcie założonych celów odzwierciedlonych w osiągniętych rezultatach.

Cel I: Wzrost poziomu integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych, m.inn. młodzieży, a tym samym zmniejszenie obszaru wykluczenia społecznego

Kierunki działań:

- badanie potrzeb i problemów mieszkańców,
- organizacja i dopasowanie wsparcia w zależności od indywidualnych potrzeb mieszkańców,
- wsparcie i promowanie postaw prospołecznych,
- organizowanie i wspieranie rozwoju edukacji społecznej i obywatelskiej,
- realizacja projektów na rzecz integracji społecznej we współpracy ze społecznością lokalną
- promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną,
- organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.

Cel II: Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia społecznego, w tym także rynku pracy oraz zwiększenia ich potencjału rozwojowego

Kierunki działań:

- podejmowanie działań ukierunkowanych na podniesienie samooceny osób objętych wsparciem programu,
- prowadzenie działań nakierowanych na odbudowę i podtrzymywanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania /reintegracja społeczna/,
- prowadzenie działań ukierunkowanych na podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy /reintegracja zawodowa/.

Cel III: Zwiększenie aktywności mieszkańców (w tym młodzieży) oraz ich świadomości obywatelskiej, aktywizacja społeczności do samopomocy

Kierunki działań:

- upowszechnienie działań uwzględniających otwartość instytucji samorządowych na współpracę z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością,
- wspieranie organizacyjne oraz finansowe lokalnych inicjatyw,
- wspieranie lokalnych liderów poprzez pomoc techniczną i dostęp do informacji,
- wspieranie rozwoju informacji obywatelskiej, wolontariatu, grup samopomocowych, grup edukacyjnych,
- współrealizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności,
- prowadzenie działań aktywizujących i integrujących z wykorzystaniem potencjału społeczności lokalnej (w tym młodzieży, osób starszych); promocja działań wspierających więzi pokoleniowe,
- promowanie działań prorodzinnych ukierunkowanych na zmniejszenie dysfunkcyjności rodzin oraz poprawę relacji w rodzinie;
- tworzenie partnerstw i promowanie pracy w partnerstwie.

VII. ZASOBY NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA ZAŁOŻONYCH CELÓW PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

1. Znajomość potrzeb i problemów społecznych poprzedzona dokonywaniem bieżącej analizy i oceny zjawisk oraz procesów społecznych,
2. Zespół wykwalifikowanych pracowników socjalnych,
3. Deklaracja współpracy ze strony instytucji i organizacji pozarządowych.

VIII. SZCZEGÓLOWY OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W RAMACH PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

Program ma charakter otwarty, natomiast na podstawie analizy potrzeb i problemów występujących w środowisku lokalnym, będzie występowała możliwość realizowania projektów ukierunkowanych na wskazane obszary problemowe.

Dane dotyczące sytuacji społeczno-zawodowej oraz potrzeb i problemów mieszkańców, w tym młodzieży, korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem gromadzone są na bieżąco w ramach działalności Ośrodka.

W oparciu o analizę potrzeb oraz zasobów instytucjonalnych i kadrowych, możliwe będzie zaplanowanie działań aktywnej integracji, w oparciu o dobór instrumentów aktywnej integracji: społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej.

Planowane jest aktywizowanie środowisk lokalnych oraz angażowanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów, w oparciu o współpracę z zainteresowanymi podmiotami. Zakłada się zapewnienie niezbędnego wsparcia instytucjonalnego i poradnictwa specjalistycznego przy realizacji zamierzonych działań.

Szczegółowy plan działań będzie wynikał z przygotowanych projektów, które będzie realizował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem. W realizację PAL włączone zostaną pozostałe jednostki i podmioty – realizatorzy PAL; przy aktywnym włączeniu społeczności lokalnej, w tym również młodzieży.

Podstawą planowania działań są założone cele i kierunki działań wynikające z diagnozy potrzeb społecznych, dając możliwość szczegółowego opisu działań gwarantującą skuteczną interwencję.

Cel I: Wzrost poziomu integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych (między innymi młodzieży), a tym samym zmniejszenie obszaru wykluczenia społecznego

Kierunki działań:

- badanie potrzeb i problemów mieszkańców – **na podstawie danych MOPS oraz podmiotów zaangażowanych w realizację PAL (np.: wywiady środowiskowe, sprawozdania MPiPS, Ocena Zasobów Pomocy Społecznej itp.),**
- organizacja i dopasowanie wsparcia w zależności od indywidualnych potrzeb mieszkańców - **przygotowanie projektów (w tym: finansowanych ze środków EFS),**
- wsparcie i promowanie postaw prospołecznych **/prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych /,**
- realizacja projektów na rzecz integracji społecznej we współpracy ze społecznością lokalną **/przygotowanie projektów i złożenie wniosków do LGD, finansowanych ze środków EFS/;**
- promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną **opracowywanie i realizacja projektów socjalnych zawierających tematy społecznie ważne we współpracy z lokalną społecznością, np.:**
  - pomoc osobom z niepełnosprawnością – akcja charytatywna, aktywizacja młodzieży- praca z dziećmi i młodzieżą - promowanie zdrowego stylu życia, - aktywizacja seniorów - organizacja święta seniorów, (**we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Kultury, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz szkołami i przedszkolami z terenu miasta**).

- organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym **/organizacja wydarzeń, spotkań, imprez, pikników/**.

Cel II: Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia społecznego, w tym także rynku pracy oraz zwiększenia ich potencjału rozwojowego,

Kierunki działań:

- podejmowanie działań ukierunkowanych na podniesienie samooceny osób objętych wsparciem programu **/realizacja projektów i złożenie wniosków do LGD, finansowanych ze środków EFS w ramach działań aktywnej integracji z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji/**,

- prowadzenie działań nakierowanych na odbudowę i podtrzymywanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania **/reintegracja społeczna/- / realizacja projektów i złożenie wniosków do LGD, finansowanych ze środków EFS w ramach działań aktywnej integracji z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji/**,

- prowadzenie działań ukierunkowanych na podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy osób i grup społecznych, w szczególności grup defaworyzowanych **/reintegracja zawodowa/- /realizacja projektów i złożenie wniosków do LGD, finansowanych ze środków EFS w ramach działań aktywnej integracji z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji/**.

Cel III: Zwiększenie aktywności mieszkańców, w tym młodzieży oraz ich świadomości obywatelskiej, aktywizacja społeczności do samopomocy.

Kierunki działań:

- upowszechnienie działań uwzględniających otwartość instytucji samorządowych na współpracę z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością **/prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych przez cały okres trwania programu/**,

- wspieranie organizacyjne oraz finansowe lokalnych inicjatyw **/prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych przez cały okres trwania programu/**,

- wspieranie lokalnych liderów poprzez pomoc techniczną i dostęp do informacji **/prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych przez cały okres trwania programu/**

- wspieranie rozwoju informacji obywatelskiej, wolontariatu, grup samopomocowych, grup edukacyjnych **/prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych przez cały okres trwania programu/**,
- współrealizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności **/prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych przez cały okres trwania programu/**,
- prowadzenie działań aktywizujących i integrujących z wykorzystaniem potencjału społeczności lokalnej (w tym młodzieży i seniorów); prowadzenie działań promujących i wspierających więzi pokoleniowe **/prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych – organizacja spotkań, warsztatów łączących pokolenia, promowanie obchodzenia świąt Dzień Babci i Dziadka, wspólnego rodzinnego świętowania Dnia Rodziny, miejski międzypokoleniowy wieczór kolęd itp./**,
- promowanie działań prorodzinnych ukierunkowanych na zmniejszenie dysfunkcyjności rodzin oraz poprawę relacji w rodzinie **/prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych przez cały okres trwania programu, zapewnienie specjalistycznego wsparcia indywidualnego oraz grupowego z zakresu poradnictwa i terapii specjalistycznej w ramach projektu realizowanego ze środków EFS/**.
- tworzenie partnerstw i promowanie pracy w partnerstwie -**utworzenie partnerstwa na rzecz realizacji PAL, zorganizowanie spotkań szkoleniowo informacyjnych na temat partnerstwa – spotkanie skierowane do liderów lokalnych społeczności, zawiązanie partnerstwa z przedstawicielami społeczności lokalnej w celu realizacji ważnych kwestii społecznych – promocja produktu lokalnego szansą rozwoju społeczności lokalnych – jedno partnerstwo w okresie realizacji PAL MOPS we współpracy z pozostałymi realizatorami programu.**

IX. SPOSOBY I METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

W ramach Programu Aktywności Lokalnej przewiduje się zastosowanie:

1) środowiskowej pracy socjalnej - działania skierowane do społeczności lokalnej ukierunkowane na wspomaganie rozwoju, aktywizowanie, inspirowanie do pozytywnych zmian mające na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,

2) **instrumentów aktywnej integracji** - szereg instrumentów aktywizacyjnych z zakresu aktywizacji edukacyjnej, społecznej, zdrowotnej i zawodowej, o których mowa w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020;

- **Instrumenty aktywnej integracji o charakterze społecznym**, których celem jest przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej;

- **Instrumenty aktywnej integracji o charakterze zawodowym**, których celem jest pomoc w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności pożądane na rynku pracy;

- **Instrumenty aktywnej integracji o charakterze edukacyjnym**, których celem jest wzrost poziomu wykształcenia lub jego dostosowania do aktualnych potrzeb rynku pracy, łącznie z działaniami w zakresie aktywizacji zawodowej;

- **Instrumenty aktywnej integracji o charakterze zdrowotnym** których celem jest wyeliminowanie lub złagodzenie barier zdrowotnych utrudniających funkcjonowanie w społeczeństwie lub powodujących oddalenie od rynku pracy.

- **działań o charakterze środowiskowym** - działania mające na celu budowanie i umacnianie świadomości obywatelskiej oraz inicjowanie aktywności na rzecz społeczności lokalnej poprzez edukację obywatelską.

Działania te, to: inicjatywy integrujące obejmujące między innymi wsparcie działań indywidualnych oraz programów środowiskowych (np. spotkania z grupami docelowymi, badania, opracowania, analizy), edukacja społeczna i obywatelska, organizowanie i inspirowanie mieszkańców do udziału w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturowym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.

4) Inne działania wynikające z aktualnych potrzeb programu.

X. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ W RAMACH REALIZACJI PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ.

Realizację Programu przewiduje się na lata 2017-2020. Program ma charakter otwarty, natomiast na podstawie analizy potrzeb i problemów występujących w środowisku lokalnym, będzie występowała możliwość realizowania projektów ukierunkowanych na wskazane obszary.

Dane dotyczące sytuacji społeczno-zawodowej oraz potrzeb i problemów mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem osób i rodzin korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka

Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem gromadzone są na bieżąco w ramach działalności Ośrodka.

W oparciu o analizę potrzeb oraz zasobów instytucjonalnych i kadrowych, możliwe będzie zaplanowanie działań aktywnej integracji, w oparciu o dobór instrumentów aktywnej integracji: społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej.

Priorytetem jest aktywizowanie środowisk lokalnych oraz angażowanie mieszkańców, w tym młodzieży do udziału w rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów, w oparciu o współpracę z podmiotami zaangażowanymi w realizację PAL. Zakłada się zapewnienie niezbędnego wsparcia instytucjonalnego i poradnictwa specjalistycznego przy realizacji zamierzonych działań.

Realizacji PAL będzie odbywała się przez podjęcie następujących działań:

Cel I: : Wzrost poziomu integracji społecznej, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych (między innymi młodzieży), a tym samym zmniejszenie obszaru wykluczenia społecznego

Kierunki działań:

- badanie potrzeb i problemów mieszkańców, **/na podstawie danych MOPS oraz podmiotów zaangażowanych w realizację PAL (np.: wywiady środowiskowe, sprawozdania MPiPS, Ocena Zasobów Pomocy Społecznej itp.)**

- organizacja i dopasowanie wsparcia w zależności od indywidualnych potrzeb mieszkańców, **/przygotowanie projektów złożenie wniosków do LGD, finansowanych ze środków EFS/**,

- wsparcie i promowanie postaw prospołecznych **/prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych przez cały okres trwania programu, w ramach finansowania działalności statutowej OPS /**

- organizowanie i wspieranie rozwoju edukacji społecznej i obywatelskiej **/przez cały okres trwania programu,**

- promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną **/opracowywanie i realizacja projektów socjalnych zawierających tematy społecznie ważne we współpracy z lokalną społecznością, np.:**

- pomoc osobom z niepełnosprawnością – akcja charytatywna, aktywizacja młodzieży,

- aktywizacja młodzieży - praca z dziećmi i młodzieżą - promowanie zdrowego stylu życia,

- aktywizacja seniorów - organizacja święta seniorów

we współpracy z MOK, MKRPA oraz szkołami z terenu miasta w ramach finansowanej bieżącej działalności statutowej partnerów oraz środków pozyskanych od sponsorów.

- organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym- **organizacja**

wydarzeń, spotkań, imprez, pikników we współpracy z MOK w ramach finansowanej bieżącej działalności statutowej

Cel II: Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia społecznego, w tym także rynku pracy oraz zwiększenia ich potencjału rozwojowego,

Kierunki działań:

- podejmowanie działań ukierunkowanych na podniesienie samooceny osób objętych wsparciem programu / **realizacja projektów i złożenie wniosków do LGD, finansowanych ze środków EFS w ramach działań aktywnej integracji z wykorzystanie instrumentów aktywnej integracji/**,
- prowadzenie działań nakierowanych na odbudowę i podtrzymywanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy osób i grup społecznych, w szczególności grup defaworyzowanych, zamieszkania /**reintegracja społeczna/ - /realizacja projektów i złożenie wniosków do LGD, finansowanych ze środków EFS w ramach działań aktywnej integracji z wykorzystanie instrumentów aktywnej integracji/**,
- prowadzenie działań ukierunkowanych na podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku **pracy /reintegracja zawodowa/- /realizacja projektów i złożenie wniosków do LGD, finansowanych ze środków EFS w ramach działań aktywnej integracji z wykorzystanie instrumentów aktywnej integracji/**.

Cel III: Zwiększenie aktywności mieszkańców, w tym młodzieży oraz ich świadomości obywatelskiej, aktywizacja społeczności do samopomocy.

Kierunki działań:

- upowszechnienie działań uwzględniających otwartość instytucji samorządowych na współpracę z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością /**prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych przez cały okres trwania programu, w ramach finansowania działalności statutowej MOPS we współpracy z pozostałymi realizatorami programu, w ramach finansowania działalności statutowej jednostek/**,
- wspieranie organizacyjne oraz finansowe lokalnych inicjatyw /**prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych przez cały okres trwania programu, w ramach finansowania działalności statutowej MOPS we współpracy z pozostałymi realizatorami programu, w ramach finansowania działalności statutowej jednostek/**,
- wspieranie lokalnych liderów poprzez pomoc techniczną i dostęp do informacji /**prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych przez cały okres trwania**

programu w ramach projektu realizowanego ze środków EFS we współpracy z pozostałymi realizatorami programu, w ramach finansowania działalności statutowej jednostek/,

- wspieranie rozwoju informacji obywatelskiej, wolontariatu, grup samopomocowych, grup edukacyjnych - **prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych – podjęcie działań utworzenia jednej z grup w zależności od występujących potrzeb we współpracy z pozostałymi realizatorami programu, w ramach finansowania działalności statutowej jednostek,**

- współrealizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności /**prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych- realizacja projektów we współpracy z pozostałymi realizatorami programu, w ramach finansowania działalności statutowej jednostek /,**

- prowadzenie działań aktywizujących i integrujących z wykorzystaniem potencjału społeczności lokalnej (w tym młodzieży i seniorów); prowadzenie działań promujących i wspierających więzi pokoleniowe /**prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych przez cały okres trwania programu, w ramach finansowania działalności statutowej MOPS we współpracy z pozostałymi realizatorami programu, w ramach finansowania działalności statutowej jednostek – między innymi: organizacja spotkań, warsztatów łączących pokolenia, promowanie obchodzenia świąt Dnia Babci i Dziadka, Dnia Rodziny, międzypokoleniowy wieczór kolęd – organizacja ww. typu wydarzeń raz do roku/,**

- promowanie działań prorodzinnych ukierunkowanych na zmniejszenie dysfunkcyjności rodzin oraz poprawę relacji w rodzinie /**prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych przez cały okres trwania programu, w ramach finansowej działalności statutowej MOPS, zapewnienie specjalistycznego wsparcia indywidualnego oraz grupowego z zakresu poradnictwa i terapii specjalistycznej w ramach projektu realizowanego ze środków EFS/**

- tworzenie partnerstw i promowanie pracy w partnerstwie -**utworzenie gminnego partnerstwa na rzecz realizacji PAL, zorganizowanie spotkań szkoleniowo informacyjnych na temat partnerstwa – spotkanie skierowane do liderów lokalnych społeczności, zawiązanie partnerstwa z przedstawicielami społeczności lokalnej w celu realizacji ważnych kwestii społecznych – jedno partnerstwo w okresie realizacji Programu Aktywności Lokalnej MOPS we współpracy z pozostałymi realizatorami programu, w ramach finansowania działalności statutowej jednostek.**

XI. PRZEWIDYWANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

- integracja społeczności lokalnej i grup społecznych, w szczególności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; w tym młodzieży.
- zmniejszenie obszaru ubóstwa i dysproporcji w dostępie do usług publicznych i zatrudnienia,
- rozwój społeczno – gospodarczy;
- wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności mieszkańców za procesy w niej zachodzące;
- wzrost zaangażowania mieszkańców, w tym młodzieży w życie społeczne;
- stworzenie płaszczyzny udziału mieszkańców w proces rozwiązywania indywidualnych i lokalnych problemów;
- zmiana postaw społeczności lokalnych wobec osób i grup defaworyzowanych;
- zmniejszenie obszaru wykluczenia społecznego;
- podniesienie umiejętności społecznych grup i osób ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- nabycie umiejętności społecznych, zwiększenie motywacji do działania i poszukiwania pracy;
poprawa funkcjonowania społecznego i intelektualnego;
- poprawa funkcjonowania oraz aktywizacja osób wykluczonych społecznie; w tym także aktywizacja na rynku pracy,
- zdiagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz planowanie i realizacja zadań w odpowiedzi na realne potrzeby mieszkańców;
- stały monitoring potrzeb środowiska lokalnego;
- realizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności;
- planowanie i realizacja projektów za rzecz społeczności lokalnej stanowiących odpowiedź na ich realne potrzeby;
- podwyższenie jakości działań środowiskowych w tym inicjowanie nowych form i metod pracy dostosowanych do potrzeb oraz możliwości grup i społeczności lokalnych;
- skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystanie istniejących zasobów ukierunkowane na realizację polityki integracji społecznej;

- wzrost zaangażowania organizacji lokalnych w zakresie podejmowania działań środowiskowych;
- usprawnienie przepływu i dostępu do informacji;
- wzajemne poznawanie się różnych instytucji oraz wymiana doświadczeń między nimi, przenoszenie doświadczeń i wiedzy;
- dostęp do metod działania innych instytucji, do dodatkowej wiedzy i umiejętności, co umożliwia generowanie większej liczby pomysłów;
- wzmocnienie własnej skuteczności poprzez wspólne działanie.

Wszelkie zakładane rezultaty przyczynią się do nabycia umiejętności umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie, w tym na rynku pracy; przez osoby biorące udział w PAL.

Istotne będzie również podniesienie poziomu aktywności młodzieży ze środowisk wykluczonych społecznie bądź zagrożonych tym zjawiskiem na rzecz samodzielnego rozwiązywania ważnych problemów społecznych oraz nabycie umiejętności pożytecznego spędzania wolnego czasu.

XII. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizacja Programu oparta jest na partnerstwie i współpracy w zakresie organizowania na terenie Miasta Wysokie Mazowieckie przedsięwzięć wykorzystujących aktywne formy pomocy.

Głównym realizatorem Programu Aktywności Lokalnej dla Miasta Wysokie Mazowieckie jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysokim Mazowieckiem

Współrealizatorami są podmioty, instytucje i organizacje działające w sferze polityki społecznej Miasta Wysokie Mazowieckie, które w ramach swoich kompetencji posiadają możliwości wspierania inicjatyw społecznych, tworzenia poczucia przynależności do danej społeczności oraz mobilizowania i wspierania rozwoju jednostki, grupy i społeczności lokalnej:

1. Urząd Miasta Wysokie Mazowieckie
2. Jednostki Organizacyjne Gminy Miejskiej;
3. Placówki edukacyjne (szkoły, przedszkola);
4. Placówki kulturalne (MOK);
5. Organizacje pozarządowe;
6. Komenda Powiatowa Policji;
7. Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej;
8. Społeczności lokalne;
9. Organizacje kościelne.

XIII. FINANSOWANIE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

Przewiduje się, że działania realizowane w ramach Programu Aktywności Lokalnej będą finansowane z następujących źródeł:

- środków pochodzących z budżetu gminy;
- środków własnych podmiotów zaangażowanych w realizację działań w ramach realizacji PAL
- środków pochodzących z budżetu państwa;
- środków z funduszy Unii Europejskiej;
- środków pochodzących ze źródeł zewnętrznych, w tym darowizny i sponsoring.

XIV. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring będzie prowadzony na bieżąco przez realizatorów PAL, a jego celem będzie ustalenie skuteczności podejmowanych działań oraz stosowanych metod pracy dążących do osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Prowadzona analiza pozwoli na ocenę oczekiwanych wyników już przyjętych zadań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami na bieżąco będą dokonywane zmiany w przyjętych założeniach i/lub metodach pracy, co umożliwi osiągnięcie jak najlepszych rezultatów.

Corocznie, w terminie do dnia 30 kwietnia, będą sporządzane sprawozdania z realizacji Programu Aktywności Lokalnej, które zostaną przedstawione Burmistrzowi oraz Radzie Miasta Miasta Wysokie Mazowieckie.